

ճուշիները կը բնակին քաղաքներու մութին մէջ՝ տարածելով իրենց մռայլ թեւերուն վրայ թշնամանքը եւ խորտակումը: Եղով, քաղաքներու մէջ, ո՛վ է այն մարդը որուն գէմքը իր սրտին գիմակը եղած չըլլայ:

Հպարտութիւնը գեղեցկութեամբ լի աստուած մը ծնաւ, աւելի ճիշդը՝ պատկեր մը, միջեւ որ Ծանօթութիւնը եկաւ զայն կենդանացնել. զայն կոչեցին ինքնասիրութիւնը: Աստուածները հիացան անոր վրայ և ինչպէս Պանդորա (կին Արամազդի) զայն յատկութիւններով օժտեցին: Ան զօրաւոր աստուած մեղաւ, որմէ ծնան Ունայնութիւնն ու Նախանձախնդրութիւնը: Ունայնութիւնը եւ Ամօթը ծնան Պատիւը

և Նիզակակցեցան Հպարտութեան հետ: Քաղաքականութիւնը կը մնայ իրեն հետ և որպէս գաւաի տուաւ իրեն Անվատահութիւնն ու կասկածանքը, յետոյ Նախանձախնդրութիւնը որ դուռտրն է ինքնասիրութեան, ամուսնացաւ Պատիւին հետ եւ ասոնք կը հետեւին իրեն աշխարհի վրայ: Գացէք տեսնել քաղաքներու մէջ ձեռք ձեռքի տուած Բարեկամները, գացէք տեսնել մարմինի եւ արիւնի բնական կապանքները, գացէք տեսնել աւելի զօրաւոր կապերը ամուսնական սիրոյ, զանոնք գրեթէ ակտիւ չգտնէք առանց իրենց մէջ լարուած տեսնելու Անճնասիրութիւնը:

ՈՒՒԼԵՒՄ ՊԼԵՔ

Թարգմ. Տոք. Մ. Ք.

Շ Ա Ր Ժ Ա Ն Կ Ա Ր

Տ Ա Ր Ի Ն

«Դեկտեմբերի պայծառափայլ իրիկուն: Վերջինը:

Ուորապտոյտ, ճերմակ ուղեկորոյտ հովին հետ անջրպետին մէջ՝ պարը խառն ի խուռն, ճեժ, պղզտիկ, քառակուսի թղթիկներու. թռանշաններ սեւ, մէկէն երեսունըմէկ. երբեմն կարծիր. խելացնոր պարը օրերու. կարծիր, սեւ օրերու. պարզ կամ աօնական: Փրցուած էջեր, փրցուած թերթիկներ: Հովին բիւր թեւերուն տրուած տարի մը, հովին տըրուած երջանկութիւններ, անձկութիւններ, սպասումներ, կսկիծներ, լքումներ. թերեւս վայելքներ: Պարը ամենուն, ճերմակ թերթիկներուն, պառն փրցուած նետուած ոչնչութեան ծոցը: Հեղանք, երեւցները ճերմակ. պատկերը ունայնութեան, վաղադրաւ օրերուն: Ի՞նչ կը մնայ տարիէն. ի՞նչ կը մնայ ասլըրուած այդ ճիւղցէն. թրջուած, լղըրճուած, գունա-

տած թղթիկներ. ուորապտոյտ հովին հետ, քիչ յետոյ արդձալի. ողորձելի փսփոտութիւններ...: Պատին վրայ, դատարկութիւն...:

... Գիւղանկարներ ձիւնով ծածկուած, երդիքներ սպիտակութեամբ բեռնաւոր, եղբիւններ թաւ՝ ճերմակ բլուրներու կողքին. սառ, լուռութիւն, հոլմիւններ գազաններու. բոցեր շիկ՝ օճախը լափիլզող. վախ ապակիներ գողահար:

Յետոյ խնձորենիին աղւոր ծաղիկներուն, ցուրաբաթիլներուն տեղ երդիքներէն պոռթկացած հարսնուկներ. անտառներէն արտաբերուած հծայիչ, կենսունակ շունչը սիրազրդիւ գարունին, ախշը բնութեան, փոփոխութեան եղանակներու, լեցուն հատուածով, մաշուածով. անհասանելի տեսնանքով: Անտառ զիշերներ, գաղջ կամ հեղցուցիչ. արեւ կիզող. ծործորը հեռաւոր առուակին մշտապալար զիւղին,

քաղաքի ախտաբույժը ծննդաբանի մեջ, խոստումները յաւերժական սէրերու, մէկ օրուան: Ապա աշուն, ոսկի ողկոյցներ, արիւն տերեւներ, ծաղկաբուսէ երկինք, աշուն... Ձմեռ ու ամառները:

... Անկեղծ ամայութեանը մէջ դաշտին, լքուած թախտովը լիցուն, երկաթ զիծր զարձաբաժնիկ, մեծ սողունի մը նման. հեռուէ հեռու ծառ մը, ուղին ճիւղնութեան, պահապանը լուսեան. կեանքի նշոյլ՝ թելերը հեռագրական, ծաղկաբուսներու բոսին տակ դողահար. դաշտէ դաշտ, լեռնէ լեռ, օստանէ օստան, ծաղկաբուսներ, համայնքներ թելերուն վրայ դողահար. սրբնթաց կեղծիքը, ունայնամտութիւնը, անպարծութիւնը, ստութիւնը: Ամայութեան մէջ, անկեղծ՝ արցունքը թելերէն վար կաթկթող. կէս սառած արցունքը նոզկանքի:

... Տա՛րի. ինչո՞ւ կշռել. ինչո՞ւ չափել ժամանակը, մեծ քանդիչը, մեծ աւերիչը, անողոքը: Չափել օրեր ու կ'անցնին. համբել ժամեր կապարի պէս ծանր կամ թեթեւ թիթեռնիկի թռիւքու նման: Գիտնալ, զգալ անցնիլը տասերկու ամիսներու ևս մեծ ուղիէն. յառա՛ջ դէպ ի ցաւագին հանգրուանի, փոքր. ասոր համար խայտանք, ծաղկանք:

... Տենչ մը անդիմադրելի տենչ մը սուգ. ուելու դէպ ի ետեւ սուգուելու, անցեալի ծոցը: Անցեալը... Ովկիանոս հմայիչ. խորը՝ անտառներ բուստէ, ծփանքներ շափիւղեայ, ծանուշակ, վարդ բոսոր: Պալատներ բիրեղ, ակէանիտներ լոյսէ. կնիւններ ոսկի՝ համբուրող սեմերը թափանցիկ. կենդանիներ զմրուխտ, սուտակ. ճճիւնի աղամանդ, տատանող շողջողուն հեղուկին մէջ. կեանք զիւթական. խուլ ներդաշնակութիւնով մը կենդանի. վէտվէտուն: Հմայք ամէն ինչ. պարծանիւններէն շուշանագեղ՝ մինչեւ աչքերը ջուրով լճացած:

Ա՛հ, այդ վայրէջքը խոստափող թռիւքուն վրայ անցեալին. վայրէջքը դէպ ի անցեալի երազները, բիրեղ պալատները, բուստէ անտառները. ծփանքները... նաւաբեկութիւն:

... Տասերկու հարուած. կէս գիշեր. սարսուռ ակամայ. մեկնում անպերադարձ: Պահիկ մը մութ, սուգ, լոպէ մը ճիւղն. անմիջական ծոռացումը գացողին: Կրկին լոյս, ուղիներ լոյսի. համբոյր, սղջագուրանք, ծաղիկ, ժպիտ, սրտագեղ ցոյցեր. երաժշտութիւն, ճոխ սեղան, շամփանեայ, ցանկութիւն ու երբեք չի թուցներ իր գիրկընդխառնումը:

... Սեւ սեւ ամպերը փարատած, մէկկի քրշուած ուղեկորոյս հովէն, տեղի տալով լուսնի ցոլքերուն, շքեղութեան. հրաշալիքը երկնքին՝ աշխարհի յիմարութիւններուն վերէ: Երկաթ դռները գոց մեծ պարտէզին. խորոջը աւազանին աղբիւրին, հեռաւոր, տարած. ՀՀնկոյց ծառերուն դարաւոր, փափուքը հին անցքերու, աւանդակները սերունդներու. խորհրդաւոր անիրական էութիւններու թափառումը ամուսնուն շուրջը. Լիւքսէնպուրկը մտածփոփ. արգահատող՝ տառապագին երիտասարդութեան, միշտ հիւրընկալ հովանաւոր ծոցի մէջ անվճար:

... Սքանչացում, գեղեցկութիւն անճոռանալի, լոյս բաղաքին զարթոնքի գինարբուքներուն, խելոցնո՛ր խայտանքներուն, զիւրային տոներուն, կախարդային պարերուն, ժխորներուն, խըն ծիղներուն տիրապետող. պղծութեան վրայ տարածուած սրբութիւն մը, ոսկիով եղբրուած ամպերուն խաղերուն մէջ, սլացիկ, վայելչագեղ, գծրթը Փանթէոնին. լուսարձակ ճաճանչներուն խառնում, ծառանցը մարդկային հանճարին. ու խաչը, պարզ խաչը, մեղաւոր, յիմար. ջղադար մարդկութեան գինարբուքին վրայէն. Խաչը, պաղատանք անաղարտ:

Վարը, խոնաւ ցուրտին մէջ փտութեան, փոս աչքերը արցունքոտ, Ժան Ժաք Ռուօն, զրկուած փայփայող շողերուն համայնքներէն, մեծ սիրահարը բնութեան, սրտմտած «երախառագէտ հայրենիք»ին դէմ:

ԱՆՍԵՐՈ